

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/123/2008

O PROBLEMACH ENERGETYKI

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, SIERPIEŃ 2008

PRZEDRUK I ROZPOWSZECHNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Już od kilku lat w Polsce i na świecie trwa debata na temat bezpieczeństwa energetycznego. Ostatni rok przyniósł znaczący wzrost cen ropy na światowych rynkach. W kraju coraz głośniej mówi się, że za kilka czy kilkanaście lat może nas dotknąć poważny kryzys energetyczny spowodowany, z jednej strony, rosnącym zapotrzebowaniem bogacącego się społeczeństwa na energię, a z drugiej – brakiem dostatecznej liczby elektrowni. Niepokój budzi wprowadzenie limitów emisji CO₂, szczególnie znaczące dla Polski, gdzie prawie cała energia pozyskiwana jest z węgla (kamiennego lub brunatnego), często z wykorzystaniem przestarzałych technologii, mało przyjaznych dla środowiska naturalnego. Pojawiają się obawy, że możliwe kłopoty z zapewnieniem dostatecznej ilości energii zaważą na rozwoju gospodarczym kraju.

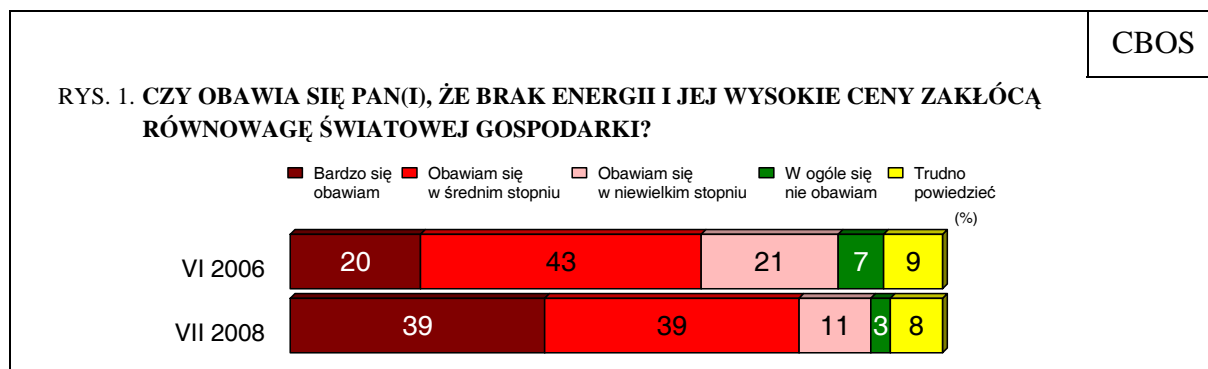
W tej sytuacji coraz częściej mówi się o konieczności budowy nowych elektrowni, trwa jednak dyskusja, na jakiego typu energię należy stawiać w przyszłości. Ekolodzy optują za jak najszybszym rozwojem w Polsce energetyki opartej na źródłach odnawialnych. Nie brakuje jednak głosów sceptycznych wobec tego rozwiązania jako stosunkowo mało efektywnego. Ostatnio w prasie pojawia się również coraz więcej wypowiedzi wskazujących na konieczność budowy w kraju elektrowni atomowej.

W jednym z ostatnich badań¹ zajęliśmy się zarówno obawami dotyczącymi globalnych skutków kryzysu energetycznego, jak i sposobami przeciwdziałania mu. Interesowały nas również opinie Polaków na temat budowy elektrowni atomowej.

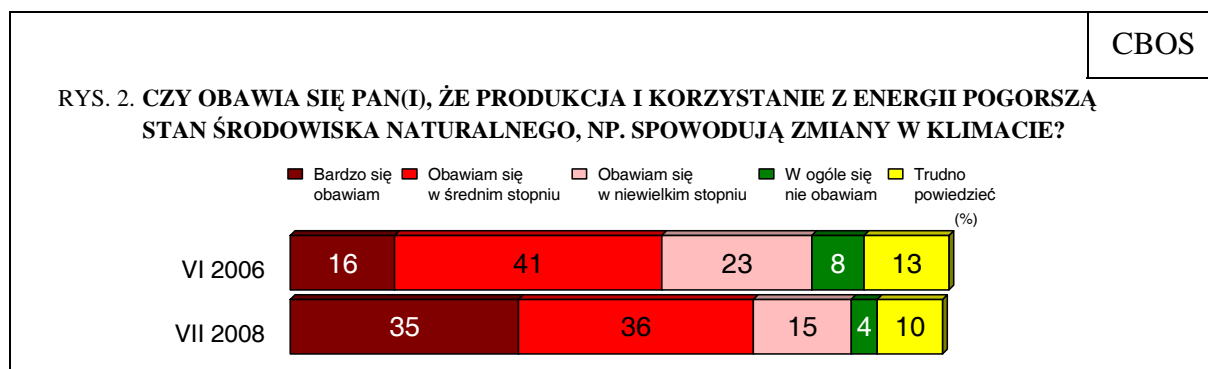
OBAWY ZWIĄZANE Z KRYZYSEM ENERGETYCZNYM

Potencjalne globalne skutki kryzysu energetycznego, takie jak kryzys gospodarczy, konflikty międzynarodowe i zanieczyszczenie środowiska, wzbudzają obecnie znacząco większe obawy niż jeszcze dwa lata temu. Szczególnie wzrósł niepokój o równowagę światowej gospodarki oraz o zmiany klimatyczne – odsetki osób bardzo obawiających się niekorzystnego rozwoju sytuacji w tych dziedzinach są obecnie około dwukrotnie wyższe niż w czerwcu 2006 roku.

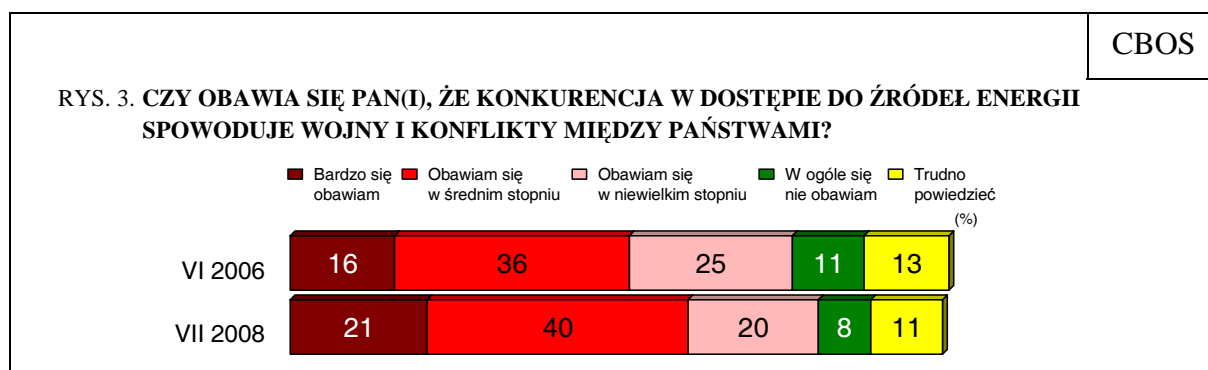
¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (218) zrealizowano w dniach 4–7 lipca 2008 roku na liczącej 1094 osoby reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Obecnie dwie piąte dorosłych Polaków (39%, o 19 punktów więcej niż dwa lata temu) bardzo się obawia, że deficyt i wysokie ceny energii zakłócają równowagę światowej gospodarki, tyle samo zaś (39%) średnio się tego boi. Niewielki niepokój odczuwa co dziewiąty respondent (11%), a tylko nieliczni (3%) w ogóle nie mają tego rodzaju lęków.

Pogorszenie stanu środowiska naturalnego (np. zmiany w klimacie) pod wpływem produkcji i korzystania z energii budzi duże obawy u ponad jednej trzeciej ankietowanych (35%, o 19 punktów więcej niż przed dwoma laty), a tyle samo (36%) boi się tego w średnim stopniu. W co siódmej osobie (15%) wzbudza to niewielki niepokój, a nieliczni badani (4%) wcale nie boją się takiego rozwoju sytuacji.

Jedna piąta ankietowanych (21%, o 5 punktów więcej niż dwa lata temu) bardzo się obawia, że konkurencja w dostępie do źródeł energii może spowodować wojny i konflikty między państwami, a kolejne dwie piąte (40%) boi się tego średnio. Co piątego respondenta (20%) niepokoi to w małym stopniu, a co trzynasty (8%) nie ma żadnych obaw.

We wszystkich przypadkach mężczyźni znacznie częściej niż kobiety deklarują, że nie mają obaw. Ponadto niepokoju jest na ogół tym mniej, im lepsza kondycja materialna ankietowanych (ocena warunków gospodarstwa domowego i wysokość dochodów na osobę w rodzinie), mniej też wśród badanych mających wyższe wykształcenie. Szczególnie dużo osób nieobawiających się kryzysu energetycznego jest wśród kadry kierowniczej i inteligencji. Niepokój dotyczący rozwoju gospodarki i zmian klimatycznych częściej niż przeciętnie deklarują ankietowani prowadzący własną działalność gospodarczą (zob. tabele aneksowe).

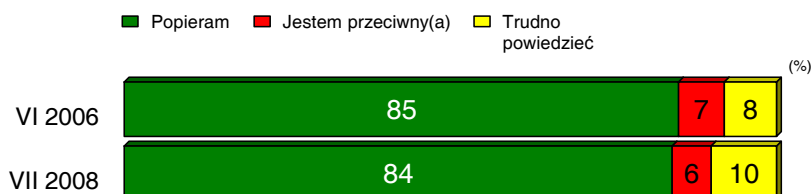
SPOSOBY ZARADZENIA KRYZYSOWI ENERGETYCZNEMU

Wzrost zaniepokojenia globalnym kryzysem energetycznym przekłada się na nieco większą akceptację rozwiązań, które mogą prowadzić do jego powstrzymania. Można tego dokonać poprzez ograniczanie zużycia energii bądź wykorzystywanie alternatywnych jej źródeł.

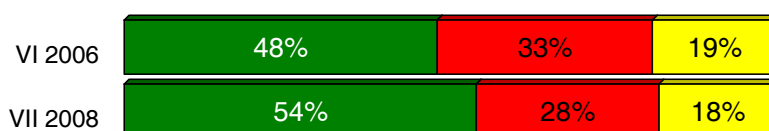
W naszym badaniu największym poparciem (84% wskazań) cieszy się pomysł tworzenia podatkowych zachęt dla rozwoju alternatywnych źródeł energii, np. energii słonecznej i energii pochodzącej z wiatru. Z drugiej strony jednak większość ankietowanych (80%) jest przeciwna podnoszeniu podatków na energię, aby zachęcić do jej oszczędzania – rozwiązanie takie akceptuje tylko co ósmy (12%, o 5 punktów więcej niż dwa lata temu). Zmniejszył się natomiast sceptycyzm wobec energetyki jądrowej – obecnie jej rozwój popiera prawie połowa respondentów (46%, od roku 2006 wzrost o 16 punktów), a przeciwnych jest dwie piąte (39%). Nieznacznie przybyło też (z 48% do 54%) zwolenników podwyżek cen samochodów, jeżeli dzięki temu zużywałyby one mniej paliwa. Przeciwny takiemu rozwiązaniu jest więcej niż co czwarty ankietowany (28%).

RYS. 4. PROSZĘ POWIEDZIEĆ, CZY POPIERA PAN(I), CZY TEŻ NIE, NASTĘPUJĄCE DZIAŁANIA:

stworzenie zachęt podatkowych dla rozwoju alternatywnych źródeł energii, np. energii słonecznej i energii pochodzącej z wiatru

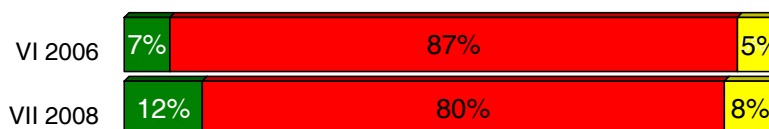
wymaganie, aby producenci ograniczyli zużycie paliwa przez samochody, nawet jeżeli miałyby to zwiększyć ich cenę

budowę elektrowni jądrowych, aby ograniczyć uzależnienie gospodarki od ropy naftowej i węgla

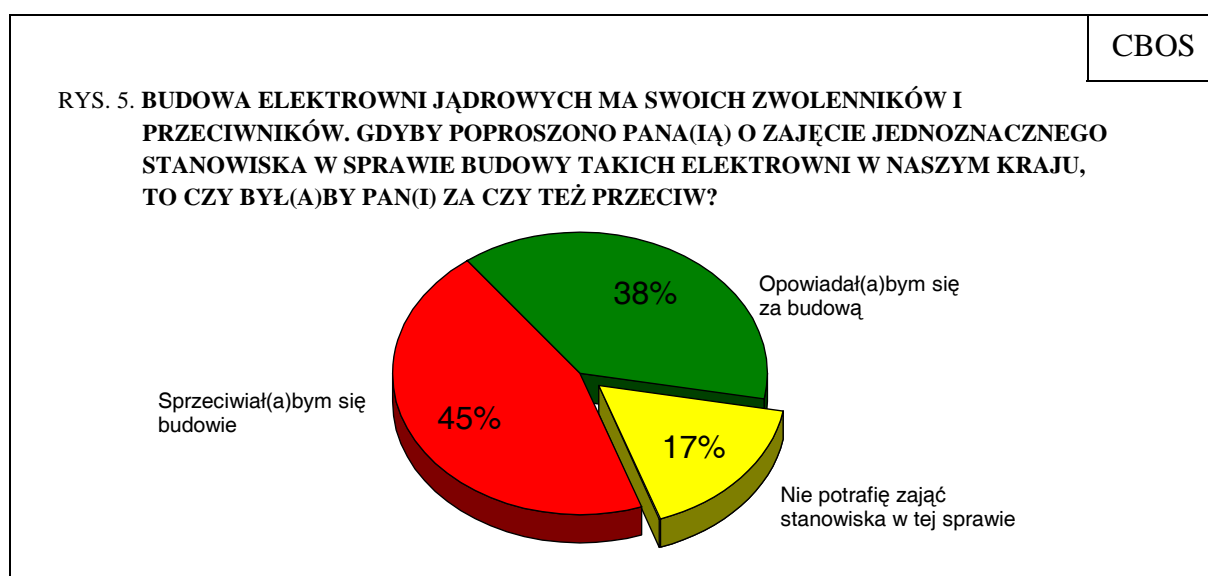
podniesienie podatków na energię, aby zachęcić użytkowników do oszczędzania

Wszystkie wymienione rozwiązania na ogół w nieco większym stopniu akceptują mężczyźni niż kobiety (największe różnice dotyczą rozwoju energetyki jądrowej, w pozostałych przypadkach kobiety wykazują się większym niezdecydowaniem). Ponadto poparcie dla tych pomysłów zazwyczaj wiąże się z wyższym wykształceniem oraz wysoką pozycją zawodową i dobrą sytuacją materialną ankietowanych. Rozwiązania dotyczące rozwoju energetyki jądrowej i ograniczenia emisji spalin przez samochody znacznie częściej popierają mieszkańcy wielkich miast niż wsi (zob. tabele aneksowe).

ELEKTROWNIA ATOMOWA W POLSCE?

Jednym z rozwiązań, jakie bierze pod uwagę polski rząd w celu powiększenia bezpieczeństwa energetycznego kraju, jest budowa w Polsce elektrowni atomowej. Jak już powiedzieliśmy, rozwój energii atomowej dla zmniejszenia uzależnienia od ropy i węgla ogólnie popiera prawie połowa Polaków. Stopień akceptacji maleje jednak do niespełna dwóch piątych (38%), jeśli pytanie dotyczy budowy elektrowni jądrowej konkretnie w Polsce². W takim przypadku przeważają przeciwnicy (45%).

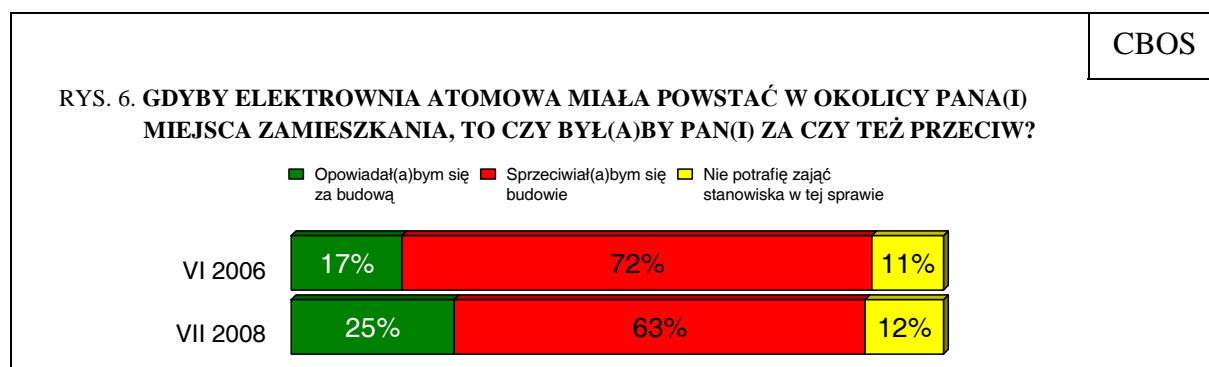
Dwa lata temu przeciwnicy budowy w Polsce elektrowni jądrowej byli jednak znacznie liczniejsi – wyraźnie (ponad dwukrotnie) przeważali nad jej zwolennikami i było ich znacznie więcej niż pod koniec lat osiemdziesiątych, a więc niedługo po awarii reaktora w Czarnobylu. Odsetek osób akceptujących to rozwiązanie wzrósł od 2006 roku o 13 punktów (z 25% do 38%) i o tyle samo zmalała liczba jego przeciwników (z 58% do 45%).

² O powodach akceptacji budowy elektrowni jądrowych bądź odrzucenia tego pomysłu obszernie pisaliśmy dwa lata temu (zob. komunikat CBOS „Opinie o budowie elektrowni jądrowych w Polsce a zagrożenia światowym kryzysem energetycznym”, czerwiec 2006).

Tabela 1

Budowa elektrowni jądrowej ma swoich zwolenników i przeciwników. Gdyby poproszono Pana(ią) o zajęcie jednoznacznego stanowiska w sprawie budowy takich elektrowni w naszym kraju, to czy był(a)by Pan(i) za czy też przeciw?	Wskazania respondentów według terminów badań			
	XI 1987	XI 1989	VI 2006	VII 2008
	w procentach			
Opowiadał(a)bym się za budową	30	20	25	38
Sprzeciwiał(a)bym się budowie	39	46	58	45
Nie potrafię zająć stanowiska w tej sprawie	31	34	17	17

Największy sprzeciw budzi propozycja budowy elektrowni jądrowej w okolicy miejsca zamieszkania ankietowanych. Na taką możliwość zgodziłby się tylko co czwarty respondent (25%), podczas gdy sprzeciwiałoby się jej prawie dwie trzecie (63%). Warto jednak zauważyć, że również akceptacja budowy elektrowni atomowej w okolicy miejsca zamieszkania ankietowanych jest obecnie znacząco wyższa niż przed dwoma laty, a sprzeciw słabnie, co może być skutkiem trwającej kampanii medialnej oraz rosnących cen energii.

Podobnie jak w przypadku poprzednich badań, zwolennikami budowy elektrowni jądrowej znacznie częściej są mężczyźni niż kobiety. Akceptacja takiej inwestycji na ogół rośnie również wraz z poziomem wykształcenia badanych oraz oceną własnej sytuacji materialnej. Ponadto odsetek zwolenników jest zdecydowanie wyższy od przeciętnego wśród osób mieszkających w największych miastach (powyżej 500 tys. ludności), mających wysoką pozycję zawodową (należących do kadry kierowniczej i inteligencji oraz pracujących na własny rachunek) i wysokie dochody *per capita*. Częściej też akceptują to rozwiązanie ankietowani o przekonaniach lewicowych. Szczególnie wielu zaś przeciwników jest wśród osób najbardziej zaangażowanych religijnie, a także wśród rolników i robotników

niewykwalifikowanych. Wymienione tendencje występują zarówno w przypadku pytania o akceptację budowy elektrowni atomowej w ogóle w Polsce, jak i w pobliżu miejsca zamieszkania badanych (zob. tabele aneksowe).

★

★

★

Większość Polaków obawia się negatywnych następstw globalnego kryzysu energetycznego – przede wszystkim zakłóceń funkcjonowania gospodarki światowej oraz zmian klimatycznych i szkód w środowisku naturalnym, ale także możliwości konfliktów zbrojnych między państwami. Niepokój ten znacznie się nasilił od ostatniego pomiaru w 2006 roku.

Polacy akceptują te sposoby ograniczenia konsumpcji energii, które nie będą wiązały się z podwyżkami podatków. Godzą się na ograniczenie zużycia paliwa przez samochody, nawet jeżeli oznaczałoby to podwyżkę ich ceny (zrekompensowaną jednak niższymi kosztami eksploatacji). Największym uznaniem cieszy się idea pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych, jednak w porównaniu z rokiem 2006 znacznie wzrosła akceptacja produkcji i wykorzystania energii jądrowej.

Opracowała

Joanna SZCZEPAŃSKA